

Soner for pollinerende insekter (§ 13)

Det kan gis tilskudd til å så og/eller skjøtte pollinatorvennlige soner på jordbruksareal og på tilgrensende kantarealer. Formålet med ordningen er å bedre livsbetingelsene for ville pollinerende arter i jordbrukslandskapet. Sonene må ha pollinatorvennlige blomster gjennom vekstsesongen.

Fra 2023 har det kommet forskjellige tiltaksklasser. Det er en vesentlig forskjell mellom tilsådde blomsterstriper inne på dyrket mark (egen stripe/pollinatorsoner), og tiltak i tilgrensende kantsoner. Les veiledningen nøye før du setter i gang tiltak.

Kommunen kan kontrollere sonene som en del av sin årlige RMP-kontroll. **Ved kontroll skal det foreligge bilder fra vekstsesongen.**

Øvre grense per foretak for soner for pollinerende insekter er totalt 2000 meter.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Egen stripe, generell frøblanding	10 kr/meter
Egen stripe, regional frøblanding	15 kr/meter
Tilgrensende kantsoner	15 kr/meter

Pollinatorsoner på dyrka mark - Egen stripe

Hva er en pollinatorsoner på dyrka mark?

En pollinatorsoner på dyrka mark er en tilsådd stripe inne på jordbruksareal med insektpollinerte blomsterplanter som er etablert gjennom såing av en frøblanding. Sonen kan være ettårig eller flerårig.

Frøblanding

Det er 2 tiltaksklasser for slike pollinatorsoner:

- **Generell frøblanding:** Godkjente frøblandinger med en blanding av norske og importerte frø. Disse kan kun brukes på dyrka mark, siden de kan inneholde fremmede arter.
- **Regional frøblanding:** Frø som har opphav fra regionen frøblandingen skal brukes i. Frøblandingene produseres av NIBIO. De inneholder norskavlet frø, av arter som forekommer naturlig i Norge. Det finnes to regionale frøblandinger (Friskeng og Tørrengblanding) for [Sør-Østlandet](#). Vi anbefaler at disse frøblandinger kommer i bruk. Felleskjøpet selger frøet under navnet 'Blomstereng robust'.
- Kvittring for innkjøpt regional frøblanding kan bli etterspurt ved kontroll av tilskuddet.

Vilkår

- Sonene skal ikke være gjødslet
- Sonene skal ikke være sprøytet med plantevernmidler
- Sonene må ha pollinatorvennlige blomster gjennom vekstsesongen
- Tilskuddet gis kun til kantsoner på åkerarealer og rundt åkerholmer
- Tilskuddet gis ikke på eller langs grasarealer
- Bredden på sonen skal være minimum 2 meter

- I kombinasjon med grasdekt kantsone hvor gras er innblandet med blomstrende planter er kravet til bredden på sonen minimum 6 meter

Skjøtselsråd

- Naturlige, artsrike blomsterenger etableres lettest på næringsfattig og/eller skrin jord
- Flerårige frøblandinger er å foretrekke
- Såing av sonen må skje tidlig i sesongen for at sonen skal ha blomstring i sesongen
- For å opprettholde god blomstring over flere år, kan det være nødvendig å supplere med nye frø
- Frøblandingen bør inneholde ulike arter med ulik blomstringstid, for å sikre mat til de ulike pollinatorenne
- Flerårige soner skal slåes etter ferdig blomstring. Plantematerialet bør ligge i 2-3 dager etter slått for å sikre frøspredning. Deretter må plantematerialet fjernes for å hindre gjødslingseffekt i sonen

Foto: John Ingar Øverland, NLR Viken – Egen stripe/pollinatorzone anlagt på jorden, med fremmede arter som blodkløver og honningurt

Foto: John Ingar Øverland, NLR Viken – Egen stripe/pollinatorzone anlagt på jorden, sådd med regional frøblending

Tilgrensende kantsone

Hva er en tilgrensende kantsone?

Arealene som ligger inntil dyrka mark ble tidligere holdt åpne gjennom rydding langs åkerkantene. Kantsonene er naturlig skrinne og grunnlendte, slik at trær og kratt ikke har fått etablere seg. Kantarealene har samtidig vært mindre utsatt for sprøyting, gjødsling og tilsåing, og inneholder derfor ofte rester av «det gamle kulturlandskapet» med naturlige blomsterarter.

Arealene som egner seg har noen kjennetegn: åpen mark, naturlig forekommende arter, høyt innslag av blomstrende arter, næringsfattig, naturlig selvdrenerende, og gjerne solvendt.

Gjennom tilskuddet til tilgrensende kantsoner ønsker vi å stimulere til å restaurere og holde ved like nettopp slike arealer. Arealene kan være på åkerholmer, eller kantsoner som grenser til åkerareal. Tilskuddet er tiltenkt vegetasjonssoner som allerede eksisterer. Sonen skal ikke etableres, men vil trenge riktig skjøtsel og i noen tilfelle restaureringstiltak de første årene.

RMP eller SMIL?

SMIL-tilskuddet er et engangstilskudd som kan brukes til rydding av vegetasjon for å restaurere en tilgrensende kantzone. RMP-tilskuddet brukes deretter til årlig skjøtsel av sonen.

Vilkår

- *Sonen skal ikke gjødsles*
- *Sonen skal ikke sprøytes med plantevernmidler*
- *Sonene må ha stedegne blomster gjennom vekstsesongen*
- *Tilskuddet gis til tilgrensende kantsoner langs åkerarealer og inne på åkerholmer*
- *Bredden på sonen skal være minimum 2 meter*
- *Det gis tilskudd bare det året det utføres skjøtsel*

Skjøtselsråd

Tilgrensende kantsoner har ofte et ulikt utgangspunkt. Skjøtsel må være mest mulig tilpasset den enkelte sone. Her er noen generelle skjøtselsråd:

- *Arealet må ryddes for tett vegetasjon for å legge til rette for naturlige blomsterplanter (dette kan det søkes SMIL-tilskudd til)*
- *Sprede trær og busker (eks selje, vier, lønn og rogn) kan få stå. Avfallet må fjernes fra arealet. Eksempel på arter som bør fjernes er bregner, nesle og burot og bartrær som osp, or og bjørk*
- *For å etablere god blomstring, kan det være nyttig å supplere med regionale frø (insektpollinerte planter som har opphav fra regionen frøblandingene skal brukes i (NIBIOs frøblandinger))*
- *På de fleste arealer anbefales årlig slått, men for noen arealer kan det også holde med slått hvert andre/tredje år*
- *Ved slått bør det brukes skjærende redskap som ljå, tohjulsslåmaskin eller ryddesag med kniv, og ikke knusende redskap*
- *Dødt plantemateriale bør ligge i 2-3 dager etter slått for å sikre frøspredning, deretter anbefales det at plantematerialet fjernes for ikke å ha gjødslingseffekt*
- *Lett høstbeite kan være et alternativ til slått*

Foto: Sigurd Anders Svalestad -
Tilgrensende kantzone til jordbruksareal for pollinerende insekter

Foto: Silke Hansen, NLR Viken -
Tilgrensende kantzone til jordbruksareal for pollinerende insekter